

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Николай Цветков,

Преподавател в катедра „Хореография”

ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград

относно дисертационен труд за присъждане

на образователната и научна степен „ДОКТОР”

Професионално направление (шифър 8.3) „Музикално и танцово

изкуство”, Научна област - 8. Изкуства, докторска програма

„Хореография”

Основание: член на научното жури за защита на дисертационен труд в съответствие със Заповед № 178/ 16.02.2023 г. на ректора ЮЗУ „Неофит Рилски“ гр. Благоевград.

Автор на дисертационния труд: Маргарита Братоева Братоева

- докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Хореография”, факултет по Изкуства, ЮЗУ „Неофит Рилски“ гр. Благоевград.

Тема на дисертационния труд: Специфики, структура и методи при изграждане на екзерсиса на основата на българския народен танц

Научен ръководител: доц. Георги Гаров

Маргарита Братоева Братоева е родена на 29.12.1966 г. в град Благоевград. До голяма степен професионалната дейност на докторантката е свързана с темата на представената за защита дисертация. Професионалната и реализация до момента се изразява в заемане на длъжности свързани с работа в областта на хореографията, изпълнителската и хореографска практика, педагогическа и ръководна

музикално танцова дейност. Като солистка в ансамбъл Пирин е участвала в множество танцови постановки и турнета в България и чужбина. Автор и хореограф на танци, видеоклипове, телевизионни предавания. Режисьор и хореограф на танцови спектакли.

През 1986 год. завършва ДХУ (Държавно Хореографско Училище) - НУТИ с профил „Български танци“ в класа на Кая Иванова.

1993 – 1996 г. придобива бакалавърска степен в Югозападен университет „Неофит Рилски” гр. Благоевград, специалност „Хореографска педагогика “. А магистърската си степен, специалност „Хореографска режисура" завършва през 2013 год. в АМТИИ, гр. Пловдив. Паралелно с това от 1986-2011 год. е солистка в ансамбъл Пирин, град Благоевград.

От 2013-2017 год. е преподавател в Югозападен университет „Неофит Рилски“-Благоевград – преподава дисциплините „Български екзерсис“, „Български народни танци“, Обработка на БНТ, Методика на преподаване на БНТ.

2018-2022г. преподава Български народни танци в Болградската гимназия „Г.С. Раковски“ гр. Болград, Украйна.

От 2014 до 2017г. и от 2022 г. до момента е хореограф в АНПТ „Сливен“ гр. Сливен.

II. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ ПРОБЛЕМ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

Дисертацията *„Специфики, структура и методи при изграждане на екзерсиса на основата на българския народен танц“* на докторантката Маргарита Братоева е посветен на изследването на проблем с безспорно значение за съвременната българска хореография. В процеса на прогресивното развитие и

професионализация на танцовото изкуство, усъвършенстването и поддържането едно адекватно на изискванията в тези жанрове високо ниво на подготовка и специфичните двигателни умения на изпълнителите, във фокуса на вниманието на автора е поставена актуална и значима цел: *да проследи съществуващия опит и знания за българския екзерсис, да изясни същността, да анализира спецификите, структурата и методите при изграждане на екзерсиса на основата на българския народен танц, и да представи модел, който да генерира нови модели.*

Формулираната по този начин цел предполага едно твърде сериозно и задълбочено изследване, защото то включва две особено значими по същността си проучвателни посоки – **първата** – е в пряка връзка с развитието на сценичната хореография, в качеството си на творческа интерпретация на традиционната ни фолклорна танцова култура, където обновяването и развитието на традиционния стил на танцуване е свързано с развитието на професионалното изкуство на фолклорна основа у нас в резултат на творческата интерпретация на традиционната култура, **и втората** – разработване, извеждане и предлагане на модели за създаване на упражнения на базата на основни танцови движения от изкуството на фолклорна основа, които до този момент не са били обект на научно проучване.

Съдържание на дисертацията

Дисертационния труд съдържа 206 стандартни страници, който е структуриран в Увод, изложение в три глави, заключение, използвана литература и приложение. Библиографията включва общо 135 литературни източника - и 101 интернет източника.

Уводът е достатъчно информативен и насочва читателя към проблематиката на изследването, неговата актуалност и мотивировката на автора за провеждането му.

Формулираната цел на труда е ясно, логично и убедително изведена в текста. Основните задачи са много спектърни, реализирането, на които дава възможност за всеобхватност и пълнота в изследователската работа. Поставените изследователски задачи очертават темата от основните предпоставки за появата и развитието на екзерсиса на основата на българския фолклорен танц, през характеристиките на мускулно-костната система, касаещи усъвършенстване качествата на танцьора, етапите за формирането на пластичен стереотип за двигателни умения, до разработване и предлагане на модели за създаване на упражнения на базата на основни танцови движения от изкуството на фолклорна основа.

Методите на научното изследване и подходите в работата са подходящи, удачни за реализиране на докторската дисертация и за осъществяване на поставените задачи.

Глава I е озаглавена *Танцова култура – еволюция и школи.*

Основният акцент в тази глава е направения преглед на основните етапи и процесите на развитие на танцовата култура, визирайки – *класическите танцови школи – италианска, датска, френска, руска.*

Направен е обзор и е анализирана основна литература по въпроса за екзерсиса, предимно руска и българска. Изведени са историческите предпоставки за създаване на екзерсис на основата на българския народен танц.

В заключение на тази глава, въз основа на направения обзор и анализ, позовавайки се на собствения си опит, авторът с достатъчна убедителност прави обобщения, формулира своята теза и стига до

извода че, **„Сценичното-художествено претворяване на фолклорното танцово наследство, налага необходимостта от специална тренировъчна система.“**

Във **втора глава** на изследването, обстойно са анализирани танцовите упражнения като сложен двигателен процес, базиран на комплексното и координирано взаимодействие на отделните части на опорно-двигателния апарат. На различни нива са разгледани устройството, функциите и работата на опорно-двигателната и мускулно-скелетната системи, дихателна дейност, различните анализатори, мускулния тонус, до състоянията и нарушенията, които засягат опорно-двигателния апарат при изпълнителите. Именно в първа и втора глава по-обстойно са залегнали основанията за изборът на темата, послужили като отправна точка за обособяването и формулирането на поставената цел, предопределящо актуалността на настоящото изследване, а именно: ***изследване на тренировъчния процес като основа за изграждане пластичния фундамент на танцьора.***

В **Глава 3** озаглавена **Специфики, структура, изграждане и методика на преподаване на екзерсиса на основата на българския народен танц** на базата на анализите от проведените изследвания и резултати от първите две глави, чрез използването на интегративния подход са анализирани спецификите на екзерсиса на основата на българския народен танц. Представени са методи на създаване на конкретни упражнения за изработване и усъвършенстване на специфична техника на танцуване и логично се стига до приложението, където е представена *авторска методика*, предложени са модели за създаване на упражнения на базата на основни танцови движения от сценични танци на фолклорна основа. Мисията на модела *и да представи решения, които да генерират нови модели* и да послужи като база за усъвършенстване на цялостната стратегия за организиране на обучението по танци.

Накрая искам да подчертая, че данните от проведеното научно изследване и предложената методика са представени и онагледени по подходящ начин и подкрепени с прецизно проведената им обработка доказваща достоверността, валидността и надеждността на получените резултати, въз основа на което е направен многостранен логически анализ. Анализът е изчерпателен, непротиворечив и дава ясна картина за ефекта от приложението на научното изследване, който е изцяло в подкрепа на работната хипотеза на автора.

В резултат на изследванията и анализите в заключение авторката е формулирала 5 основни приноси на дисертационния труд. Приносите са формулирани правилно и произтичат логично от решаването на задачите. Тук бих препоръчал на Маргарита Братоева да систематизира и изведе няколко препоръки с практическа насоченост (които в дисертационния труд има в изобилие) и евентуалното им бъдещо реализиране ще окаже положително въздействие върху качеството на обучение в тази насока.

Бих определил труда като погледът на вътрешен участник в етап от тази хореографска дейност и практика, което е много важно. Като цяло дисертационния труд отговаря на всички изисквания за подобен род научно изследване, а авторът му демонстрира познаване на предметните области свързани с неговото изследване.

Впечатленията ми от Маргарита Братоева са, че тя вече е изграден танцов педагог с вкус към научни изследвания, показващ че владее научно-изследователските методи в хореографската наука, които умело прилага в развитието на танцовото изкуство. Приложените публикации са свързани с разработваната тематика и проблеми в дисертационния труд.

В заключение въз основа на качествата на дисертационния труд и на нейните безспорни приноси убедено предлагам на почитаемото жури

да присъди на Маргарита Братоева образователната и научна степен „Доктор”. Професионално направление (шифър 8.3) „Музикално и танцово изкуство”, Научна област - 8. Изкуства , докторска програма „Хореография”

01.04.2023 г.

Подпис:
(проф. Николай Цветков)

REVIEW

By Prof. Nikolay Tsvetkov,

Teacher in the "Choreography" department

Neofit Rilski Secondary School - Blagoevgrad

on award thesis

of the educational and scientific degree "DOCTOR"

Professional direction (code 8.3) "Music and dance art", Scientific field - 8.

Arts, doctoral program "Choreography"

Reason: member of the scientific jury for the defense of a dissertation in accordance with Order No. 178/ 16.02.2023 of the rector of the Neofit Rilski University of Blagoevgrad.

Author of the dissertation: Margarita Bratoeva Bratoeva

- doctoral student of independent training at the Choreography Department, Faculty of Arts, Neofit Rilski University of Applied Sciences, Blagoevgrad.

Dissertation topic: Specifics, structure and methods

when building the exercise based on the Bulgarian folk dance

Research supervisor: associate professor Georgi Garov

Margarita Bratoeva Bratoeva was born on 29.12.1966 in the city of Blagoevgrad. To a large extent, the professional activity of the doctoral student is related to the topic of the dissertation submitted for defense. The professional realization to date is expressed in holding positions related to work in the field of choreography, performing and choreographic practice, teaching and leading music and dance activities. As a soloist in the Pirin ensemble, she participated in numerous dance productions and tours in

Bulgaria and abroad. Author and choreographer of dances, videos, TV shows. Director and choreographer of dance performances.

In 1986, he graduated from DHU (State School of Choreography) - NUTI with the profile "Bulgarian dances" in the class of Kaya Ivanova.

1993 - 1996 he obtained a bachelor's degree at the Southwest University "Neofit Rilski", Blagoevgrad, majoring in "Choreographic Pedagogy". He completed his master's degree, majoring in "Choreographic Direction" in 2013 at AMTII, Plovdiv. In parallel with this, from 1986-2011 she was a soloist in the ensemble Pirin, city of Blagoevgrad.

From 2013-2017, he was a teacher at Southwestern University "Neofit Rilski"-Blagoevgrad - he taught the disciplines "Bulgarian Exercises", "Bulgarian Folk Dances", Processing of BNT, Methodology of teaching BNT.

2018-2022 teaches Bulgarian folk dances at Bolgrad High School "G.S. Rakovsky" Bolgrad, Ukraine.

From 2014 to 2017 and from 2022 until now he is a choreographer at ANPT "Sliven" in Sliven.

II. RELEVANCE AND SIGNIFICANCE OF THE DEVELOPED PROBLEM IN THE DISSERTATION.

The dissertation "Specifics, structure and methods in building the exercise based on the Bulgarian folk dance" of the doctoral student Margarita Bratoeva is dedicated to the study of a problem of indisputable importance for modern Bulgarian choreography. In the process of the progressive development and professionalization of the art of dance, the improvement and maintenance of a high level of training adequate to the requirements of these genres and the specific motor skills of the performers, the focus of the author's attention is an actual and significant goal: to trace the existing experience and knowledge about the Bulgarian exercise, to clarify the

essence, to analyze the specifics, structure and methods of building the exercise based on the Bulgarian folk dance, and to present a model that will generate new models.

The goal formulated in this way presupposes a very serious and in-depth study, because it includes two particularly significant research directions - the first - is directly related to the development of stage choreography, as a creative interpretation of our traditional folk dance culture, where the renewal and development of the traditional style of dancing is related to the development of professional art on a folkloric basis in our country as a result of the creative interpretation of traditional culture, and the second - developing, bringing out and offering models for creating exercises based on basic dance movements from art on a folkloric basis, which until now have not been the subject of scientific study.

Dissertation content

The dissertation consists of 206 standard pages, which is structured in an Introduction, an exposition in three chapters, a conclusion, references and an appendix. The bibliography includes a total of 135 literary sources - and 101 Internet sources.

The introduction is sufficiently informative and directs the reader to the issues of the research, its relevance and the author's motivation for conducting it.

The stated purpose of the work is clearly, logically and convincingly stated in the text. The main tasks are multi-spectrum, the implementation of which gives the opportunity for comprehensiveness and completeness in the research work. The set research tasks outline the topic from the main prerequisites for the emergence and development of the exercise based on the Bulgarian folk dance, through the characteristics of the musculoskeletal system, concerning the improvement of the qualities of the dancer, the

stages of the formation of a plastic stereotype for motor skills, to the development and offering of patterns for creating exercises based on basic dance movements from folklore-based art.

The methods of the scientific research and the approaches in the work are appropriate, appropriate for the realization of the doctoral dissertation and for the realization of the set tasks.

Chapter I is entitled Dance Culture – Evolution and Schools. The main emphasis in this chapter is the review of the main stages and processes of the development of dance culture, referring to the classical dance schools - Italian, Danish, French, Russian.

An overview was made and the main literature on the issue of exercise, mainly Russian and Bulgarian, was analyzed. The historical prerequisites for creating an exercise based on the Bulgarian folk dance are presented.

At the conclusion of this chapter, based on the overview and analysis, referring to his own experience, the author makes generalizations with sufficient persuasiveness, formulates his thesis and comes to the conclusion that, "Scenic-artistic transformation of the folk dance heritage necessitates the need to a special training system."

In the second chapter of the study, dance exercises are thoroughly analyzed as a complex motor process based on the complex and coordinated interaction of the individual parts of the locomotor apparatus. At different levels, the structure, functions and work of the locomotor and musculoskeletal systems, respiratory activity, the various analyzers, muscle tone, up to the conditions and disorders that affect the locomotor apparatus in the performers are examined. It is in the first and second chapters that the grounds for the choice of the topic were more thoroughly laid down, which served as a starting point for the identification and formulation of the set goal, predetermining the relevance of the present study, namely: study

of the training process as a basis for building the plastic foundation of the dancer .

In Chapter 3, entitled Specifics, structure, construction and teaching methodology of the exercise based on the Bulgarian folk dance, based on the analyzes of the conducted research and results of the first two chapters, by using the integrative approach, the specifics of the exercise based on the Bulgarian folk dance are analyzed dance. Methods of creating specific exercises for developing and perfecting a specific dancing technique are presented, and logically it comes to the application, where an author's methodology is presented, models are proposed for creating exercises based on basic dance movements from stage dances based on folklore. The mission of the model is to present solutions that will generate new models and serve as a basis for improving the overall strategy for organizing dance education.

Finally, I would like to emphasize that the data from the conducted scientific research and the proposed methodology are presented and illustrated in an appropriate way and supported by their precise processing proving the credibility, validity and reliability of the results obtained, based on which a multi-faceted logical analysis was made. The analysis is comprehensive, uncontroversial and gives a clear picture of the effect of the application of scientific research, which fully supports the author's working hypothesis.

As a result of the research and analysis, in conclusion, the author has formulated 5 main contributions of the dissertation work. Contributions are formulated correctly and follow logically from solving the tasks. Here I would recommend Margarita Bratoeva to systematize and bring out several recommendations with a practical orientation (which are abundant in the dissertation) and their possible future implementation will have a positive impact on the quality of education in this direction.

I would define the work as the view of an internal participant in a stage of this choreographic activity and practice, which is very important. In general, the dissertation meets all the requirements for a similar kind of scientific research, and its author demonstrates knowledge of the subject areas related to his research.

My impressions of Margarita Bratoeva are that she is already a well-established dance pedagogue with a taste for scientific research, showing that she has mastered the research methods in choreographic science, which she skillfully applies in the development of dance art. The attached publications are related to the developed topics and problems in the dissertation work.

In conclusion, based on the qualities of the dissertation work and her indisputable contributions, I confidently propose to the honorable jury to award Margarita Bratoeva the educational and scientific degree "Doctor". Professional direction (code 8.3) "Music and dance art", Scientific field - 8. Arts, doctoral program "Choreography"

04/01/2023

Signature:

(Prof. Nikolay Tsvetkov)